

Патријарх Порфирије: Вера је отварање ума, ока и срца нашег

Беседа Његове Светости Патријарха српског г. Порфирија одржана 24. децембра 2023. године на светој Литургији у храму Светог Саве на Врачару.

У име Оца и Сина и Светог Духа. Чули смо одељак од апостола Павла и затим и уводне стихове из Јеванђеља по Матеју, где се износи генеалогичка или родослов Господа нашег Исуса Христа и на крају део самог Његовог зачећа од Марије Дјеве и Духа Светога. И свака реч и сваки стих из оба ова дела толико је богат смислом, лепотом, истином и, на крају, поруком свима нама да је свака реч сама по себи довољна и не захтева никако образложење, а у исто време човек не зна шта би пре истакао као важно за нашу веру и за наш живот.

Најпре, апостол Павле као увод у одломак из Јеванђеља који смо чули говори о предуслову, амбијенту и природи нашег постојања у Цркви. Тај предуслов, тај амбијент, тај темељ на коме стојимо јесте вера. Зато апостол Павле описује какве су све немогуће ствари и уму несхватљиве резултете постигли многи људи Божји, пророци и светитељи, наглашавајући да је то све плод

вере. Наиме, шта то значи?

Најпре да кажемо да вера у језику апостола Павла није ствар која се тиче само и искључиво нашег рација, али није ни само нешто што се искључиво тиче нашег срца, него обухвата целовитог човека, и ум, и срце, и тело. Вера подразумева храмонију и јединство наше личности и зато где год постоји расцеп у нашем бићу, у нашој личности, ми не можемо јасно видети ни слику света, ни разумети све догађаје у нашим животима, ни прихватити, али ни схватити зашто се нешто дешава баш тако како се дешава. Јер, када нисмо целовити онда иступа логика, иступа рацио који хоће да обухвати целину, који хоће да конторлише све што је у нама и око нас, а то просто није могуће, јер логика није сав и потпун човек. Вера се, дакле, тиче читаве наше личности, а наравно да има своје средиште, свој извор и свој корен у нашем унутарњем бићу, у нашем срцу. Та и таква вера јесте поверење, јесте однос, јесте заједница, јесте прожимање између две личности. Тамо где постоји прожимање између духовног и Божјег, које је дато унапред у својој пуноћи и љубави, и нашег људског, које зависи од нашег искорака, тамо где слободно и у потпуности предајемо себе и своју љубав Богу, ту имамо поверење и ту је и оно што логички не може да се опише, што умом не може се обухвати и у том смислу да се схвати. Ту, изнутра вером као поверењем у Бога, као односом љубави, созерцавамо, видимо и поимамо унутарњим својим бићем.

Зато вера није никаква магијска формула, није никакав хokus-покус, у том смислу да ја декларишем себе као верника и кажем за себе да је верујем у све оно што пише у Јеванђељу, али остајем на површини, не отварам унутарње своје биће да та вера изнутра проговори, да ту пронађем, откријем и препознам присуство Божје, јер Он је у нама Духом својим Светим. Тамо где вера није магијска формула, него донос који подразумева распеће, који подразумева битку са собом, који подразумева оно што називамо одрицање од себе ограничено, не порицање себе, него одрицање од себе лимитирано логиком овог света и проширено себе вером и љубављу, вером као поверњем у Бога. Тамо, дакле, где постоји поверење ту се свакодневно дешава превазилажење наших сопствених потенцијала и снага. Ту сваког дана имамо чудо. Данас је постало чудно када говоримо о чуду. Чудо данас имамо као ексклузивну пројаву некаквих неуобичајених догађаја са којима се суочавамо, а заправо када смо у сагласју и у заједници са Богом, укорењени у поверењу у односу на Бога, тада видимо другим очима, све се мања, све постаје чудо у смислу дара Божјег, у смислу да све постаје по љубави Божјој наше, а да нам не припада.

Зато апостол Павле толико говори о вери, почевши од Авраама, па каже да се Авраам у вери насели у обећаној земљи и да је свог сина вером, као поверењем у Бога, принео на жртву Богу знајући да ће Бог, видевши његову веру и поверење, знати шта је најбоље и за њега и за његовог сина. И Господ је, наравно, видевши веру и љубав и афирмишући ту веру и љубав, не само сачувао сина него и њега прославио и афирмисао.

Апостол Павле наводи и многе за обичну људску силу и снагу немогуће оствариве подвиге, који су поверењем у Бога постигнути. Уосталом и вера, баш као и поверење, јесте услов нашег живота. Чим дођемо на свет, као одојчад, како растемо да нема поверења у наше родитеље и у њихову љубав ми бисмо били закинути и ми бисмо се претварали у само једну другу димензију нашег бића, која после пада постоји, а то је агресивност, то је затвореност у себе. Па онда како растемо, када пођемо у школу стичемо прва знања, прухватамо знања, јер стичемо поверење у оно што нам наши учитељи и наставници говоре без могућности и потребе да проверавамо оно што нам они сервирају као истину. А шта да кажемо о односу са конкретним људима, са браћом и сестрама, са друговима и другарицама, када градимо пријатељства не на основу логике, не на основу трговине емоцијама, него зато што имамо поверење у онога поред којег растемо? Ми му се повравамо, а он, дакле, исказује веру у односу на нас и на томе се темељи другарство, пријатељство, на томе се темељи развој сваког од нас, развој бића и заједнице, оног што је суштина нашег постојања и наше природе. На послу не бисмо могли да функционишемо ако нема минимума елементарног поверења између послодавца и оног који ради и обрнуто. А тамо где има више међусобног поверења има и много више резултата, а колико је тек активности које не можемо да чинимо сами него увек подразумевамо другог и заједницу, када опет из односа вере и поверења једног у другога има и плода и резултата.

Данас смо чули из јеванђељску причу о томе колико је вера важна, најпре, да је Пресвета Богородица зачала од Духа Светога и да је Она, зато што је имала поверење од Бога, поверењем прохватила и оно што је намогуће прихаватити, што логика не може да смести у себе, што би у најмању руку изазавало бекство од такве ситуације. Међутим, Пресвета Богородица каже: Нека ми буде по речи твојој, анђеле! И ево сада, Праведни Јосиф узевши за себе, за своју жену, Марију, одједанпут долази до спознаје да је Она бременита и да носи у себи зачето дете. Одједанпут је слућен, али будући праведан, хоће и Њен образ да сачува, али и да испуни правду јер је добио

жену која је бремита, да је отпусти тајно. Њему се тада јавља архангел Гаврило, исти онај који је благовестио Пресветој Богородици, и саопштава му да је зачала од Духа Светога. И тада оно што је било природно и логично да учини што је наумио, да отпусти своју жену, зато што је имао поверење у Бога његова логика улази у један сасвим другачији простор, његов рацио добија сасвим другачију димензију, њему се отварају духовне очи и оно што је немогуће за њега као обичног човека вером у Бога постаје могуће и прихватљиво, и не само прихватљиво, него испуњава у потпуности и његова очекивања и његов живот, постаје смисао његовог постојања.

Дакле, браћо и сестре, вера као одрицање не значи порицање себе него значи свлачење са себе городсти, егоизма и самољубља, свлачење са себе охолог човека, себичњака, како би се родио и пројавио у нама онај човек који се зове Икона Божја и који може постојати искључиво и само вером, а све остало, и логика, и рацио, и тело, и наша искуства, осмеси, погледи и радости, све остало онда добија своју пуноћу и смисао. Све добија своју пуноћу и смисао када је утемељено на вери. Дакле, вера није деградација, није бекство од реалности, није покушај да на вештачки начин амортизујемо себе. Вера је отварање ума, ока и срца нашег.

Нека би Господ дао, браћо и сестре, да увек имамо вере свих ових светих које је апостол Пале навео, на крају и вере Праведног Јосифа и вере Пресвете Богородице како бисмо могли чистим срцем и умом дочекати Рођење Христово кога слаavimo заједно са Оцем и Сином и Духом Светим, амин.

spc.rs